
Eenvoud van hart Reflecties bij de brieven van Maria Mazzarello

Anselm Grün

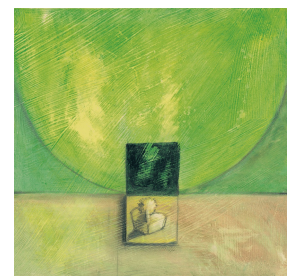
Overgenomen uit: LOOTS, C., SCHAUMONT, C., (Red.), *Salesianiteit uit Mornese. Maria Mazzarello & Don Bosco*, Oud-Heverlee, Don Boscovormingscentrum, 2004, p. 31 - 48.

Anselm Grün is een benedictijner monnik van Münsterschwarzach. Deze bijdrage verscheen oorspronkelijk als inleiding bij de publicaties van de brieven van Maria Mazzarello in het Duits.

In deze tekst reflecteert Anselm Grün op de brieven van Maria Mazzarello en de spiritualiteit die eruit spreekt. Hij slaagt erin de krachtlijnen van haar spiritualiteit op te lichten uit de tijdsgebonden verwoording. Een krachtige, doorleefde en authentieke spiritualiteit komt daardoor naar boven, gekenmerkt door eenvoud, Godsverbondenheid en levensvreugde.

**samen
DON BOSCO
zijn plaats
geven**

INLEIDING

Bij de lectuur van de brieven van Maria Mazzarello¹ kwam ik onder de indruk van de eenvoud van haar uitdrukkingen en haar spiritualiteit. In de geschiedenis van de spiritualiteit is eenvoud van hart altijd een teken van echtheid geweest. De monniken spraken van de zuiverheid van hart.

Een eenvoudig hart is doorzichtig, vervuld van Gods Geest. Het ziet de dingen zoals ze zijn. Het projecteert de eigen schaduwzijde niet in gebeurtenissen of andere mensen. Wie zichzelf goed kent en zichzelf aanvaardt met de eigen schaduwzijde, wordt eenvoudig. Wie eenvoudig van hart is, leeft in eenheid met God.

De eenvoud van hart van Maria Mazzarello is altijd doordrongen van een grote vreugde. Voortdurend herhaalt ze haar aansporing: 'Wees blij!'. Het gaat daarbij niet om een formalistische uitdrukking van iemand die niet tevreden is. Integendeel, het is de uitlating van een serene schrijfster. Haar blijheid kunnen we opmaken uit de manier waarop ze haar medezusters beschrijft, belevenissen vertelt of zich met een zekere *humor* richt tot de lezers. Haar *humor* is vooral duidelijk als ze over zichzelf spreekt.

Haar schrijfstijl heeft niets te maken met de neiging om zichzelf te onderwaarden, zoals zo vaak gebeurde bij religieuzen uit de 19de eeuw. Over haar eigenliefde schrijft de heilige het volgende: 'Ze is in grote mate aanwezig en doet mij struikelen en vallen als een dronkaard' (Brief 9,9). Zo kan alleen een vrouw schrijven die innerlijk een zekere afstand bewaart tegenover zichzelf, die met zichzelf kan lachen en sereen, zonder misprijzen, de eigen grenzen ziet.

Haar eenvoud van hart toont zich ook in de manier waarop Maria Mazzarello de verschillende huizen beschrijft. Ze doet dat niet zalvend waardoor de realiteit bedekt wordt onder een spiritualistische mantel. Maria Mazzarello zegt de dingen zoals ze zijn. Ze gebruikt geen omwegen om netelige situaties op te smukken. In moeilijkheden merken we in haar geen enkele aanzet tot depressiviteit of klacht. Ze aanvaardt de situatie zoals ze is. Ze spreekt bijvoorbeeld openlijk over de uittredingen uit het Instituut, zonder de zusters die weggingen te veroordelen. Ze vertelt van de dood van jonge zusters zonder ophef of zelfbeklag. Het is voor haar vanzelfsprekend dat ze allemaal in de hemel zijn. Ook over de hemel schrijft ze op humoristische wijze, zonder de plechtstatigheid die sommige handboeken van spiritualiteit kenmerkt.

– KENMERKEN VAN DE SPIRITUALITEIT VAN MARIA MAZZARELLO

---

(1) POSADA, Maria Esther, COSTA, Anna, CAVAGLIÀ, Piera, (Ed.), *La sapienza della vita. Lettere di Maria Domenica Mazzarello*, SEI, Torino, 1994. De Nederlandse vertaling werd in 2000 uitgegeven door het Provinciaalteam van de Zusters van Don Bosco onder de titel *Levenswijsheid*.

De spiritualiteit van Maria Mazzarello leren we kennen door de raadgevingen die ze aan haar medezusters schrijft. Aan de overste van Montevideo, zuster Angela Vallese, schrijft ze: 'Spoor ze steeds aan om nederig en gehoorzaam te zijn. Leer ze van het werk te houden, te handelen met een zuiver inzicht en steeds openhartig en eerlijk te zijn tegenover iedereen. Zorg ervoor dat ze altijd blij zijn, wijs ze steeds terecht met christelijke liefde, maar duld geen enkel tekort. Een tekort dat men onmiddellijk aanpakt heeft gewoonlijk geen gevolgen, maar als men het daarentegen wortel laat schieten, dan kost het daarna heel wat moeite om het uit te roeien' (Brief 17,1). In dezelfde brief vervolgt ze: 'Wees blij en wees niet zo bang voor uw tekorten. U kunt ze niet allemaal ineens verbeteren, maar ze beetje bij beetje bestrijden met goede wil. Sluit er nooit vrede mee telkens als de Heer ze u laat kennen. Doe uw best om beter te worden en u zult zien dat u ze vroeg of laat allemaal overwint! Goede moed dus. Heb groot vertrouwen in God en een flinke dosis misprijzen tegenover uzelf en u zult zien dat alles goed gaat' (Brief 17,4).

1. Gehoorzaamheid

Gehoorzaamheid en nederigheid beklemtonen, lijkt ons vandaag tamelijk verdacht. Toch was het de gehoorzaamheid die bij het begin van deze religieuze gemeenschap ervoor zorgde dat de gemeenschap samen bleef. Zonder dat engagement zou ze zich nooit op dezelfde manier hebben kunnen ontwikkelen. Gehoorzaamheid is de beschikbaarheid om zich dienstbaar te maken aan de noden van de gemeenschap.

Maria Mazzarello spreekt niet idealistisch maar sober over de gehoorzaamheid. Ze is eenvoudigweg nodig om de gemeenschap te ontplooien. Voor haar stond de gehoorzaamheid in nauw verband met vertrouwen. Ze raadt haar medezusters vaak aan vertrouwen te hebben in hun overste. Vaak terecht. Vanzelfsprekend waren er oversten waarmee de zusters het wat moeilijker hadden. Maria Mazzarello maant aan ook hen te vertrouwen. Ze moraliseert niet en eist geen gehoorzaamheid, ook al was ze de algemene overste. Ze beaamt dat oversten tekorten kunnen hebben, maar men moet ook hun goede wil erkennen. De gehoorzaamheid tegenover deze concrete overste staat in dienst van de eenheid in de gemeenschap. Verzet zou de kleine gemeenschap verdelen.

1.2 Nederigheid

Nederigheid is de moed om de eigen schaduwzijde te zien en zichzelf te aanvaarden als beperkte mens. Nederigheid (*humilitas*) heeft taalkundig dezelfde wortels als humor. Nederigheid kunnen we zien als openheid om de eigen humus te aanvaarden en dat brengt ons bij humor. De nederigheid die Maria Mazzarello aanprijst, heeft niets te maken met geringschatting of minachting van zichzelf. Ze zegt tegelijk dat de zusters niet bang hoeven te zijn van hun tekorten. Ze streeft niet naar perfectionisme, maar naar de bereidheid om eerlijk zichzelf te leren kennen. Echte nederigheid is altijd vrij van angst, oprecht en authentiek.

Die authenticiteit, die de vriendin is van de eenvoud van hart, is terug te vinden in alle brieven van Maria Mazzarello. Ze verheft zichzelf nergens, maar ze vernedert zich ook niet.

Ze erkent zichzelf zoals ze is en op die manier treedt ze met elke zuster persoonlijk in contact. Ze schrijft aan de eenvoudige novice zoals ze dat doet aan de overste. Op die manier is er geen nodeloze afstand tussen haar en de jonge zusters die het Instituut binnenkomen. Nederigheid staat bij Maria Mazzarello in dienst van haar relatiebekwaamheid. Ze weigert zich als overste boven de anderen te plaatsen en ziet zichzelf als zuster onder de zusters.

1.3 Liefde voor het werk

Een andere aanbeveling die in de brieven vaak terugkomt, is de liefde voor het werk en het werken met een juist inzicht. Het werk is voor haar 'de vader van de deugden. Al werkend verdwijnen de grillen en is men altijd blij' (Brief 25,5). Men merkt in de brieven dat Maria Mazzarello graag werkt. Soms beklagt ze er zich over dat ze teveel werk heeft. Ze excuseert zich verschillende keren omdat ze niet voldoende tijd heeft om de brieven te beantwoorden vanwege het vele werk. Het werk is voor haar daarom niet alles, zoals ze schrijft aan zuster Angiolina: 'Terwijl ik u het werk aanbeveel, vraag ik u ook zorg te dragen voor uw gezondheid; tevens beveel ik ook allen aan te werken zonder ambitie, maar alleen om Jezus genoeg te doen' (Brief 25,5). Het werk wordt begrensd door de eigen gezondheid, waarbij onze fysieke weerstand de grens aangeeft. Ook de geest echter geeft een signaal bij een teveel aan werk: als men reageert met onwil, agressiviteit, ontevredenheid of irritatie is dat een teken dat men te ver gegaan is.

Een ander criterium om een gezegend werk te herkennen is voor Maria Mazzarello de afwezigheid van bijbedoelingen. Als ik mezelf in mijn werk wil bevestigen, zal ik vlug uitgeblust zijn. Als het werk daarentegen van binnenuit gedaan wordt, zal ik veel werk aankunnen. Voor Maria Mazzarello vindt een werk dat van binnenuit gedaan wordt, niet alleen zijn oorsprong in de H. Geest, maar ook in de liefde tot Jezus. Als ik voor Jezus werk, geeft het mij vreugde en kan ik meer werk verzetten dan wanneer ik mij onder de druk van het rendement zou stellen.

1.4 Blijheid

Het is niet omdat iemand uitnodigt tot blijheid, dat men per sé ook blij wordt. Het is de vraag hoe de zusters die blijheid kunnen bereiken. Maria Mazzarello noemt als voorwaarde de eenvoud van hart: 'Om blij te zijn moet u in eenvoud vooruitgaan, geen voldoening zoeken noch in de mensen, noch in de zaken van deze wereld' (Brief 24,4). Deze raad geeft ze aan zuster Giuseppina Pacotto die lijdt aan zwaarmoedigheid en droefheid. Blijheid is niet simpelweg een gave of een natuurlijke gesteldheid. We verwerven haar als we innerlijk eenvoudig en helder worden, als we de afhankelijkheid van de dingen van deze wereld overwinnen. Wie afhankelijk blijft van lof of afkeuring, van succes of mislukking, van genegenheid of afwijzing, zal nooit echt blij zijn. We ervaren immers nooit de voldoening van al onze behoeften: we geraken nooit verzadigd van eerbetoon.

Maria Mazzarello is ervan overtuigd dat de blijheid de voornaamste voorwaarde is voor een gezonde spiritualiteit. Psychologen vertellen ons dat blijheid mensen kan genezen. Het is een bron van levensenergie die niet vlug is uitgeput. Als we slechts leven vanuit onze wil, geraken we snel afgemat en verschaald. Als we ons uit ascese tegen onszelf keren, persen we onze innerlijke energie uit. Blijheid echter brengt ons in contact met de levensbron die ontspringt in elk van ons.

Maria Mazzarello is er zich van bewust dat het niet voldoende is de blijheid aan te prijzen. Ze schetst ook de voorwaarden opdat de zusters blij kunnen zijn. Eén van die voorwaarden is dat de gemeenschap de feesten op een mooie manier leert vieren zodat iedereen er zich om kan verheugen. Toneel spelen was een belangrijk middel om de vreugde te stimuleren.

Aan een zuster die zwaarmoedig is, schrijft ze: 'Wees dankbaar dat ik ver weg ben. Anders zou ik u aan de oren trekken! Weet u dan niet dat de droefgeestigheid oorzaak is van veel kwaad?' (Brief 24,3). Ze doet haar inzien dat zwaarmoedigheid een uiting is van onvolwassenheid. In plaats van vol medelijden rond zichzelf te draaien, moet zuster Giuseppina volwassen worden en de verantwoordelijkheid voor de gemeenschap op zich nemen. Dat zou het terugplooiën op zichzelf verminderen. Maria Mazzarello schrijft niet moraliserend naar deze wat depressieve zuster. Ze blijft humoristisch. Deze zienswijze is vruchtbaarder dan verontwaardiging over de droefgeestigheid die de zuster ervaart.

In brief 60 schrijft Maria Mazzarello aan de novice zuster Rita Barilatti: 'We zijn zusters geworden: moed dus, moed en altijd veel blijheid. Dat is het teken van een hart dat veel van de Heer houdt' (Brief 60,5). Samen met de blijheid, brengt Maria Mazzarello vaak moed ter sprake. Blijheid kan men niet rechtstreeks opeisen of eenvoudigweg verlangen. Blijheid is altijd de uitdrukking van een geslaagd leven. Maria Mazzarello moedigt de zusters aan het religieuze leven te aanvaarden zoals het is. Wie de moed heeft 'ja' te zeggen tegen dit leven, zal tevreden zijn over zichzelf. De blijheid zal dan vanzelf groeien. De moed om zichzelf en zijn levenssituatie onvoorwaardelijk te aanvaarden is de voorwaarde voor echte blijheid.

Er is echter nog een tweede voorwaarde: de liefde voor Jezus. Blijheid is immers altijd een uiting van liefde. Wie bemint, is blij. Vandaar dat de liefde voor Jezus fundamenteel is voor een leven dat gekenmerkt wordt door blijheid. De liefde voor Jezus spreekt op een warme en eenvoudige manier uit de brieven van Maria Mazzarello. Ze klinkt niet kunstmatig, maar ze is er gewoon. Maria Mazzarello leeft ervan. Bij Hem vindt ze de kracht om haar verantwoordelijkheid in het Instituut op te nemen.

1.5 Zelfverloochening

Maria Mazzarello spoort de zusters voortdurend aan om 'de eigenliefde te vertrappen' en zichzelf te versterven. Die uitdrukkingen verraden een veeleisende ascese die veeleer zou kunnen leiden tot sterven aan zichzelf dan tot de realisatie van zichzelf. Daarom is het belangrijk de uitdrukkingen die ze hier gebruikt, juist te verstaan. Ze schrijft met een zekere humor over afstand doen van de eigen wil. Ze keert zich niet tegen de eigen wil, maar ze

waarschuwt dat ons handelen vaak onbewust door eigenliefde wordt geleid. Mystici van alle tijden spreken over het sterven aan zichzelf, het afstand doen van het eigen ik. Dat betekent niet dat het ik er niet mag zijn of dat we ons agressief tegen onszelf moeten keren. Het betekent wel dat we een zekere afstand moeten bewaren tegenover onszelf.

Het 'ik' mengt zich in al ons handelen, ook in onze relatie met God. We kunnen God tot instrument maken alsof Hij onze zelfverheffing ten dienste zou moeten staan. De mogelijkheid om zich van het ik te distantiëren is noodzakelijk voor een authentieke relatie met God. Dat is niet zozeer een morele maar een religieuze deugd.

Maria Mazzarello spreekt sereen over het 'verachten van zichzelf' en over het vertrappen van de eigen wil. Dat toont aan dat zij met zelfverloochening niet het negeren van de eigen waarde bedoelt, maar wel het leven in innerlijke vrijheid. Het gaat niet om verloochening of verdringing van zichzelf, maar om een overgave aan God in volle vrijheid.

Het is interessant te zien in welke context Maria Mazzarello schrijft over de verachting van zichzelf: 'Goede moed dus. Heb groot vertrouwen in God en een flinke dosis misprijzen tegenover uzelf en u zult zien dat alles goed gaat' (Brief 17,4). Ze spreekt van een 'flinke dosis' misprijzen, waardoor alles goed zal gaan. Ze misprijst dus niet het leven, maar toont een weg om een geslaagd leven te kunnen leiden.

Om gezond te kunnen leven is innerlijke vrijheid nodig. Een gezonde afstand tegenover ons eigen ik is nodig om er geen slaaf van te worden. Door innerlijk afstand te nemen van het eigen ik en van de eigen wil, komen we in contact met onze kern waardoor we het echte beeld ontdekken dat God zich van ons heeft gevormd.

Maria Mazzarello beschrijft de innerlijke vrijheid tegenover onszelf als een overwinning op onszelf. Ze gebruikt een sportief beeld. Wie zichzelf overwint, komt werkelijk open voor Jezus. En als Jezus onze kracht is, 'worden de lasten licht om te dragen, de inspanningen aangenaam en de doornen veranderen in zoetigheden' (Brief 22,21). Het doel is dus de innerlijke vrijheid.

Het leven smaakt anders als we onszelf overwinnen. Als we deze overwinning niet behalen 'wordt alles ondraaglijk en de boosheden zouden als zweren in ons hart opkomen' (Brief 22,21). Het gaat Maria Mazzarello niet om perfectionisme of moreel gedrag. Het gaat haar om een goede gezondheid van de ziel, om innerlijke vrijheid en blijheid. Vrij en blij worden we alleen als we onszelf overwinnen, als we niet meer afhankelijk zijn van de onvolwassen en onverzadigbare verlangens van ons ik.

1.6 Heilig worden

Doel van de geestelijke weg is voor Maria Mazzarello heilig worden. Ze spoort de zusters vaak aan om heilig te worden: 'voor ons religieuzen, volstaat het niet de eigen ziel te redden, wij moeten zelf heilig worden en door onze goede werken veel zielen die onze

hulp verwachten, helpen heilig te worden' (Brief 18,3). Heilig worden is dus geen egocentrisch rond onszelf draaien, maar dienst aan de anderen. Voor de Grieken was alleen het heilige genezend. Heilig worden is allereerst integer worden, alles wat in ons is in het licht van God plaatsen en door God laten omvormen en genezen. Heilig is datgene wat onttrokken is aan de macht van deze wereld.

Heilig worden houdt zorg en bescherming in van wat heilig is in deze wereld. Elk mens heeft in zich een heilige kern, een stille ruimte die bewoond wordt door God. Deze is onttrokken aan de heerschappij van de wereld. Als religieuzen deze intieme heilige ruimte in zichzelf beschermen, wordt de wereld lichter en gezonder. Vanuit het intiem heiligdom in hun hart stroomt iets dat gezond maakt over naar wie hen omringen.

Maria Mazzarello schrijft dat we anderen moeten helpen heilig te worden. Als wij het heilige verzorgen in onszelf, kunnen we ook voor andere mensen de deur openen naar hun eigen intieme heiligdom. Daarmee bewijzen we hun een belangrijke dienst op hun weg naar volledige menswording omdat elke mens gezond en waarachtig wordt als hij het heilige ontdekt dat in hem woont. Bijdragen tot de heiliging van anderen is dus ook bijdragen tot een relatie met God zodat we zijn huisgenoten worden. Anderen helpen heilig worden is hun de weg ontsluiten voor de Geest van God.

Het is God die heiligt. Maar Maria Mazzarello erkent ook dat wij daar zelf een aandeel in hebben. Onszelf en anderen heiligen vraagt inzet. We moeten Gods Geest in ons aan het werk laten. Gods Geest zal ons genezen en heiligen, en door ons ook anderen heiligen.

1.7 Relatie met de medezusters

In de gemeenschap van Saint-Cyr-Sur-Mer in Frankrijk waren er conflicten omdat de zusters hun nieuwe overste niet aanvaardden. Dat veroorzaakte spanningen in de gemeenschap. Het is boeiend te zien hoe Maria Mazzarello het probleem aanpakt. Eerst roept ze op tot hernieuwd vertrouwen in de overste: 'Nu hoop ik dat u allen vertrouwen geschonken hebt aan uw overste zuster Santina. Ze is zo goed, de arme zuster! Waarom hebt u haar geen vertrouwen willen schenken?' (Brief 49,1). De echte oorzaak van de problemen ziet Maria Mazzarello niet in het karakter van de overste, maar in de negatieve kijk van de zusters: 'Kijk, soms laat onze verbeelding ons dingen pikzwart zien, terwijl ze helemaal wit zijn. Zo worden we dan onverschillig tegenover onze oversten en beetje bij beetje gaat het vertrouwen dat we in hen hebben, verloren. En wat komt er dan uit voort? Wijzelf voelen er ons slecht bij en we geven ook die arme overste een slecht gevoel' (Brief 49,2).

Beslissend voor een goede relatie met de overste en tussen de zusters onderling is de vrijheid tegenover projecties. We projecteren vaak op de anderen wat we van onszelf niet kunnen aanvaarden. Dan zien we alles negatief. Niet de gemeenschap is moeilijk, maar wij maken het moeilijk met onze verbeelding. Wie met een eenvoudig hart leeft, ziet in elke mens het goede. Wie zich niet bewust is van zijn eigen schaduwzijde, ziet die overal in de anderen. Dan denken we dat we niet met hen kunnen leven.

In de brieven maant Maria Mazzarello de zusters aan om met iedereen overeen te komen. Als iemand niet met haar medezusters overweg kan, ligt dat volgens Maria Mazzarello vaak aan haar zelf: 'Het zijn per slot van rekening toch maar verzinsels die we ons soms in het hoofd halen. Een dochter die werkelijk van Jezus houdt, kan met iedereen overweg' (Brief 49,6). De moeilijkheden met medezusters komen voort uit de vermenging van onze eigen problemen met die van anderen. Bij onze niet verwerkte letsels, voegen zich nog de gevoelens tegenover de anderen zodat het een mengelmoes van emoties wordt waar we niet meer uit geraken. We besluiten er dan uit dat we niet kunnen samenleven met die anderen. Het lijkt logisch wat Maria Mazzarello zegt: 'Wie werkelijk van Jezus houdt, kan met iedereen overweg', maar dat is niet zo. Wie geworteld is in Jezus, kan inwendig afstand nemen van de onvolwassen houdingen van medezusters. Dat betekent niet dat men dan dadelijk alle mensen aanvaardt, maar omdat men geworteld is in Jezus, eist men niet teveel van hen.

Maria Mazzarello veroordeelt de negatieve fantasieën die in ons opkomen en die ons leven zwaar maken. Ze maant de zusters aan: 'Stuur me vlug goed nieuws. Herinner u dat ik graag heb dat u blij bent. Wee u als u piekert' (Brief 49,7). Maria Mazzarello bedoelt met dit piekeren: fantaseren, zich steeds weer zorgen maken, pessimistische veronderstellingen maken omtrent de realiteit (Brief 49, voetnoot 5). Op humoristische wijze vat Maria Mazzarello hier nog eens haar verlangen samen. De voorwaarde voor de zusters om op een goede manier samen te leven is voldoende kritisch te zijn tegenover de eigen gedachten en fantasieën. Ze zouden zich vrij moeten houden van allerlei projecties over de anderen en iedereen accepteren zoals zij is. Het is niet nodig altijd andere dingen te zoeken achter woorden of houdingen. Wie pessimistische veronderstellingen maakt over anderen, ziet alleen het negatieve. Een eenvoudig hart heeft een heldere en positieve kijk waarmee het in elke persoon het goede ziet.

1.8 Heimwee naar de hemel

Maria Mazzarello spreekt in de brieven vaak over de hemel. Als ze vertelt van de dood van een medezuster, zegt ze bondig dat ze vandaag naar de hemel ging. Soms is ze zelfs een beetje jaloers op een medezuster die de hemel reeds bereikt heeft. De hemel betekent voor Maria Mazzarello dicht bij Jezus zijn en daar gelukkig zijn. In een brief schrijft ze: 'U schreef me dat u veel mooie dingen in Rome hebt gezien, maar mijn goede zuster Virginia, in het paradijs zullen we veel mooiers zien, nietwaar? Moed dus, dit leven is kort en in deze korte tijd moeten we ervoor zorgen schatten voor het paradijs te verzamelen' (Brief 34,2).

Doel van het leven is voor Maria Mazzarello in de hemel komen. Uit haar brieven blijkt duidelijk dat ze niet bang is voor de dood. Integendeel, ze verlangt soms al bij de andere zusters in de hemel te zijn. Aan de missionarissen die ver weg zijn, schrijft ze dat ze hen in deze wereld waarschijnlijk niet meer zal ontmoeten. De afstand is te groot, maar ze zullen elkaar vast en zeker terugzien in de hemel.

Ze raadt de zusters aan zich goed voor te bereiden op de dood: 'We moeten altijd voorbereid zijn en de rekeningen in orde gebracht hebben; zo zal de dood ons niet bang

maken' (Brief 33,3). Ook over de dood schrijft ze vertrouwelijk en humoristisch. Ze is er niet bang voor. Ze lijkt er integendeel mee vertrouwd: 'Kijk mijn lieve dochters, af en toe komt de dood op bezoek. Vrouwe Dood komt ons groeten!' (Brief 55,4).

Over twee zwaar zieke zusters schrijft ze: 'Het lijkt erop dat de dood nadert om hen te strelen, maar de arme zusters willen er niets van weten' (Brief 55,3). De dood heeft voor haar iets affectief: ze streelt de stervenden. De dood komt niet als een verschrikkelijk monster, maar als een vrouw die een groet brengt van God. Die woorden maken duidelijk dat Maria Mazzarello de dood in haar leven heeft geïntegreerd. Het vooruitzicht van de dood maakt haar niet bang, maar nodigt haar uit om bewust en intens te leven.

2. DE OPDRACHT VAN MARIA MAZZARELLO VOOR VANDAAG

Maria Mazzarello heeft geen onderricht nagelaten waarover we zouden kunnen discussiëren. Toch klinkt er door haar brieven heen een spiritualiteit die ons zeker nog iets te zeggen heeft. Het is de ongeunstelde spiritualiteit van een vrouw die door de ontmoeting met Jezus eenvoudig en transparant is geworden. In de brieven van Maria Mazzarello ervaren we een grote liefde voor God, voor Jezus, voor de maagd Maria en voor de anderen. Deze liefde werd door de medezusters aanvoeld en dat gaf hun groot vertrouwen in haar.

Vandaag lopen we het risico op een theoretische manier te zoeken en te schrijven over spiritualiteit. De spiritualiteit van Maria Mazzarello echter was een beleefde spiritualiteit. Het was een ongeunstelde spiritualiteit omdat ze ontstond uit een eenvoudig hart. Reeds de Griekse mystiek schreef over de eenvoud van hart. Een eenvoudig hart is één geworden met God. En omdat het één geworden is met God, kent het ook slechts Hem als het ware fundament van het leven. Een eenvoudig hart heeft geen bijbedoelingen: het wil geen respect afdwingen of zich van God bedienen, maar het geeft zich helemaal aan God.

Jezus spreekt van een eenvoudig en helder oog: 'Is je oog goed, dan is ook je lichaam helemaal verlicht' (Lc. 11,34). Een eenvoudig oog ziet de dingen zoals ze zijn en mengt de eigen projecties niet met de werkelijkheid. Het ziet integendeel alles in het licht van God.

Voor de Griekse Vaders is de eenvoud een teken dat de persoon God ervaren heeft. Deze ontmoeting maakt hem één met zichzelf en met alles wat in hem is. Eenvoud doet alles wat in mij is in relatie treden met God.

Maria Mazzarello spreekt geen mystiek-theologische taal. Maar haar eenvoud van hart toont dat ze God ervaren heeft en dat niets menselijks haar vreemd is. Vandaar dat ze met

amorevolezza kan spreken over de menselijke zwakheden, zonder geringschatting. Haar spiritualiteit heeft niet de moraliserende toon van iemand die het niet nakomen van de geboden veroordeelt. Maria Mazzarello vindt alles natuurlijk: de liefde van God, maar ook de menselijke zwakheid. Als ze haar zusters vaak aanspoort negatieve fantasieën te overwinnen, is dat omdat ze de eenvoud van hart cultiveert en wil cultiveren bij anderen.

Wie in zijn hart en in zijn blik eenvoudig is, ziet de mensen zoals ze werkelijk zijn. Door de bast van psychologische gebreken heen, ziet hij in de heldere kern van elke persoon het verlangen naar het goede.

De eenvoud van hart kunnen we in Maria Mazzarello ook onderscheiden omdat ze slechts één ding zoekt: Jezus beminnen, genieten van zijn liefde en degenen die haar zijn toevertrouwd gelukkig maken.

Die eenvoud drukt ze ook uit in het woord heiligheid. Eenvoud en heiligheid gaan samen. Heilig is degene die evenwichtig en betrouwbaar is. Eenvoudig is degene die één is met God en met zichzelf.

Bij de eenvoud horen zowel de zuiverheid van hart, die door de eerste monniken wordt beschouwd als het doel van het religieuze leven, als de innerlijke vrijheid. Zuiverheid van hart is voor Johannes Cassianus: liefde, een liefde die niet vermengd is met de nood aan bezit of onvolwassen verlangens. Wie zuiver van hart is, is vrij van alle wikken en wegen en van alle projecties. De eigenwaarde wordt niet bepaald door de genegenheid of de afkeer van anderen, of van de mate van succes of mislukking. Men beschouwt en waardeert zichzelf louter vanuit God.

Als ik de brieven van Maria Mazzarello lees, is de voornaamste boodschap voor mij deze: 'Word eenvoudig! Vertrouw op de liefde! Dat is niet zo moeilijk als je denkt. Bemijn eenvoudigweg en wees blij!' De spiritualiteit van Maria Mazzarello is vrij van ingewikkelde speculaties. Ze staat echter ook vrij tegenover de moraliserende en bekrompen mentaliteit die in de 19de eeuw in kerkelijke milieus veel voorkwam. De brieven van Maria Mazzarello ademen ruimte, blijheid, eenvoud en helderheid.

In onze ingewikkelde wereld is de boodschap van de heilige Maria Mazzarello deze: 'Probeer je hart en alles wat er in is, te richten op de relatie met God. Je zult zien hoe alles eenvoudig en helder wordt, hoe je één wordt met jezelf en met de anderen. Als je hart verlicht wordt, wordt het vervuld van een vreugde die door geen enkele gebeurtenis kan worden verstoord. De liefde van God is immers de bron van die vreugde.

Het is niet nodig bang te zijn van je schaduwzijde, van je tekorten en zwakheden. Ook die worden doordrongen van God waardoor je de kracht krijgt eenvoudig dienstbaar te zijn en wie je benadert te brengen tot zijn echte ik, tot eenheid.